

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Υποδείξεις βασικής βιβλιογραφίας

Hans Paul Bahrdt, *Die moderne Gross-Stadt: Soziologische Überlegungen zum Städtebau*, Hamburg 1961.—Charles Bettelheim/Suzanne Frère, *Une ville française moyenne: Auxerre en 1950—Étude de structure sociale et urbaine*, Paris 1950.—Ernest W. Burgess (Ed.), *The Urban Community*, Chicago 1925.—P.-H. Chombart de Lauve, *Des hommes et des villes*, Paris 1965.—Walter Christaller, *Die zentralen Orte in Süddeutschland*, Jena 1933.—Max Horkheimer/Th. W. Adorno, *Gemeindestudien*, in: *Soziologische Exkurse* (=Frankfurter Beiträge zur Soziologie, Ed. Th. W. Adorno and Walter Dirks, N. 4), Frankfurt/Main 1956 pp. 133-150.—Elisabeth Lauschmann, *Grundlagen einer Theorie der Regionalpolitik*, Hannover² 1973.—Institut für Sozialforschung, «Sozialforschung, empirische», in: E. v. Beckerath u.a. (Ed.), *Handwörterbuch der Sozialwissenschaften*, Stuttgart/Tübingen/Göttingen 1954.—Henri Lefebvre, *Le droit à la ville*, Paris 1965.—August Lösch, *Die räumliche Ordnung der Wirtschaft*, Stuttgart 3. Aufl. 1962.—Robert S. Lynd and Helen M. Lynd, *Middletown — A Study in Contemporary American Culture*, New York 1929.—Τὸν ἴδιον, *Middletown in Transition — A Study in Cultural Conflicts*, New York 1937.—G. Olsson, «Central Place Systems, Spatial Interaction, and Stochastic Processes», in: *Papers of the Regional Sciences Association*, Vol. XVIII (1967).—Robert Ezra Park, «Human Ecology», in: *American Journal of Sociology*, Vol. XLII (1936), pp. 1-15.—Elisabeth Pfeil, *Gross-Stadt-Forschung - Fragestellungen, Verfahrensweisen und Ergebnisse einer Wissenschaft*, Bremen 1950.—Leonard Reissman, *The Urban Process—Cities in Industrial Societies*, New York 1964 (1970).—Svend Riemer, *The Modern City*, New York 1952.—Georg Simmel, *Die Gross-Städte und das Geistesleben*, in: Theodor Petermann (Ed.), *Die Gross-Stadt*, Leipzig 1903.—Werner Sombart, «Städtische Siedlung», in: Alfred Vierkandt (Ed.), *Handwörterbuch der Soziologie*, Stuttgart 1931.—Maurice R. Stein, *The Eclipse of Community — An Interpretation of American Studies* (1960), Expanded Edition: Princeton 1972.—Max Weber, *Die Stadt* (1921), ἐνσωματωμένο ὡς ὄγδοο τμήμα τῆς «Κοινωνιολογίας τῆς ἐξουσίας» στὸ: M.W., *Wirtschaft und Gesellschaft* (Ed. Johannes Winckelmann) 2. Halbband, Tübingen 1956, pp. 735-822.—Louis Wirth, «Urbanism as a Way of Life», in: *American Journal of Sociology*, Vol. XLIV (1938), pp. 1-24.—Τὸ ἴδιον «Human Ecology», in: *American Journal of Sociology*, Vol. L (1945), pp. 483-488.

Ἡ παράλειψη, ἰδιαίτερα, λίγων ἀλλὰ σημαντικῶν ὄρων δημιουργεῖ ὀρισμένες ἀπορίες: ἀναφερόμαστε στὴν ἀπουσία τῶν ὄρων, Anarchism, Capitalism, Communism, Intelligentsia, Liberalism, Marxism, Socialism, Utopia, ποὺ ὀπισθοῦν ἀπαντᾶντα συχνὰ σὲ βιβλία κοινωνικῶν ἐπιστημῶν καί, κυρίως, σὲ ἔργα πολιτικῆς ἐπιστήμης. Ἐρωτηματικά γεννιῶνται ἀκόμη γιὰ τὸ ὅτι δὲν ἀναφέρονται μερικοὶ συγγραφεῖς σὲ ὄρους ὅπου ἡ ἀπουσία τους προκαλεῖ ἐκπλήξη. Ἀναφέρονται, ἐνδεκτικὰ, τὴν παράλειψη τοῦ Th. Adorno στὸν ὄρο Authoritarian Personality (ἂν καὶ ἔχει συνδέσει τὸ ὄνομά του μὲ τὴν τόσο γνωστὴ ἐμπειρικὴ ἔρευνα γιὰ τὴν αὐταρχικὴ προσωπικότητα), τοῦ A. Kardiner στὸν ὄρο Structure Personality Basic, τοῦ G. Lukacs στὸν ὄρο Reification, τοῦ K. Mannheim στὸν ὄρο Ideology ἢ, τουλάχιστο, στὸν ὄρο Sociology of Knowledge (μὴ καὶ ὁ ὄρος Ὑπορία λείπει), τοῦ K. Marx στὸν ὄρο Alienation, Bureaucracy, Social Class, Superstructure-Substructure (οὔτε, ἄλλοστε, πουθενά ἄλλου), τοῦ J. Meynaud στὸν ὄρο Group Pressure, τοῦ W. F. Ogburn στὸν ὄρο Cultural Lag, τοῦ E. A. Ross στὸν ὄρο Social Control, τοῦ G. De Tarde στὸν ὄρο Imitation. Ἀπὸ τοὺς ὀρισμοὺς τῆς Κοινωνιολογίας λείπει ὁ περίφημος ὀρισμὸς τοῦ Max Weber («ὀνομαζόμενε Κοινωνιολογία...μὴ ἐπιστήμη, ποὺ προτιθεῖται νὰ κατονοήσει τὴν κοινωνικὴ δραστηριότητα...»). M. Weber, *Economie et Société*, γαλλ. μετάφραση, Plon, 1971, σελ. 4), ἐνῶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις ἡ ἀναφορὰ τοῦ συγγραφέα σὲ ἄλλο σημεῖο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ εὐλογᾶ θὰ πείριε κανεὶς, δυσχεραίνει τὸν ἀναγνώστη ἐπιστημολογικῶς, ἐνδεκτικὰ, τὴν μνεία τοῦ E. Durkheim ὄχι στὸν ὄρο Anomie, ἀλλὰ στὸν ὄρο Suicide Anomie, τοῦ R. Linton στὸν ὄρο Personality Status καὶ ὄχι στὸν ὄρο Structure Personality Basic ἢ, τέλος, τοῦ Max Weber ὄχι στὸν ὄρο Charisma, ἀλλὰ στὸν ὄρο Action Charismatic. Ἡ ἀτέλεια δὲν εἶναι βέβαια πολὺ μεγάλη, ἀλλὰ ὑπάρχει ὀπισθοῦσε κίνδυνος νὰ ἀποπροσανατολιστεῖ ὁ λιγότερο καταπονημένος ἀναγνώστης.

Θὰ πρέπει, ἀκόμη, νὰ ἀναφερθεῖ μὴ κάποιος ἀσάφεια στὴν ἐπεξήγηση μερικῶν ὄρων, ὅπως Charisma routinised, Referendum-Plebiscite (ὅπου δὲν τονίζεται καθόλου ὁ προσωπικὸς χαρακτήρας τοῦ Plebiscite, βλ., M. Duverger, *Institutions Politiques*, PUF, 1966, σελ. 229), Reification, Superstructure-Substructure. Ἀναμφίβολα, ἡ ἔργασία τοῦ H.R. ἔχει γίνε με ἐδουνηδιστία καὶ στὸ σύνολό της εἶναι χρήσιμη. Θὰ ἐπιθυμοῦσε βέβαια κανεὶς νὰ μὴν ὑπῆρχαν ὀρισμένες βασικὲς παραλείψεις, γεγονόσ ποὺ θὰ ἐνίσχυε τὴν πληρότητα καί, κυρίως, τὴν ἀντικειμενικότητα τῆς προσπάθειας.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ

παρουσίαση βιβλίου

Hugo F. Reading, *A Dictionary of the Social Sciences*, Sociologia Publications, Athens - London, 1976, σελ. 231.

Δὲν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πὼς ἓνα λεξικὸ γιὰ τοὺς ὄρους, ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὶς κοινωνικὲς ἐπιστήμες, εἶναι πάντοτε χρήσιμο. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς ὄρων μὲ πολυσήμαντο νόημα, καθώς καὶ ἡ σχετικὴ εὐκολία, μὲ τὴν ὅποια δημιουργοῦνται καινοῦργοι, ἀναγκάζουν ἀκόμη καὶ τὸν εἰδικευμένο κοινωνικὸ ἐπιστήμονα νὰ προσφεύγει σὲ τέτοιου εἴδους λεξικά.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, τὸ Λεξικὸ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Hugo Reading εἶναι ἀσφαλῶς ἐμπροσθέντος παρουσίαζε ἄλλοστε πολλὰ θετικά σημεία: ὁ μεγάλος ἀριθμὸς (7.500) τῶν ὄρων, ποὺ ἐπεξηγοῦνται, ἐξαντλεῖ σχε-

δὸν τὴν ὀρολογία τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, ἂν καὶ ἡ ἀπουσία γλωσσολογικῶν (ὅπως καὶ οικονομικῶν) ὄρων γίνεαι αἰσιθητῆ. Ἡ συντομία μὲ τὴν ὁποία συνήθως ἀποδίδεται ἡ σημασία τῶν ὄρων, καθιστᾶ τὸ λεξικὸ εὐχρηστο. Ἡ παράθεση τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέα, ποὺ ἔχει συνδέσει μὲ κάποιον ὄρο, εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐστοχη πρῶτοβουλία. Τέλος, τὶς περισσότερες τουλάχιστο φορές, ἡ ἔρμηνεία εἶναι σαφῆς, περιεκτικὴ καὶ σωστῆ. (βλ., γιὰ παράδειγμα, τὴν ἀπόδοση τῶν ὄρων Acculturation, Elite, Integration, Interview, Leisure, Role, Statut.)

Τὰ προτερήματα αὐτὰ τοῦ λεξικοῦ τοῦ H.R. δὲν ἀποκλείουν βέβαια τὶς ἀτέλειες, ἀναπόφευκτες ἴσως σὲ ἔργασίες ποὺ συνήθως ἀπαιτοῦν συλλογικὴ προσπάθεια καὶ συμβολὴ πολλῶν ἐπιστημῶν.